
BUTLLETÍ CAPS

Butlletí d'Informació nº 37

Juliol 2009

París 150, 1er 2ª. 08036 Barcelona. Tel/fax 93 3226554

www.caps.cat . E-mail: caps@pangea.org

Índex

- Editorial. Helena Fusté
- Deu motius per ser antinuclear. Greenpeace
- Mentiras Atómicas. Rafael Méndez. El País
- Som lo que sembrem. ILP
- *PSC, CIU i PP voten en contra de la ILP de transgèncis. Bertran Cazorla. El País.
- Per la retirada del Programa Metropolità de gestió de Residus. Plataforma no a la incineradora
- Incineració de residus, medi ambient i salut humana. Opinió d'un grup de professionals de la salut.
- Notícies:
  - Estudi sobre concentracions de COPs en la població de Catalunya
  - Presentació del Quadern de Carrer: Ecologia i Ciutat

Editorial

Helena Fustè

Els Quatre temes que tracta aquest butlletí oscil·len entre la novetat i el “*dejà vu*”. Novetats perquè hi ha notícies recents com la decisió de perllongar la vida de la central nuclear de Garoña, o perquè l'estudi sobre concentració de COPs aporta noves i provades evidències sobre la disseminació i bioacumulació d'aquests contaminants. D'altra banda, tots ells, conjuntament amb la incineració i els transgènics, són qüestions recurrents contra les quals, ja fa molt temps s'aixequen moltes veus d'alerta. Molt temps, massa temps ja.

Malgrat tot, sempre planeja l'ombra de l'energia nuclear, de les grans incineradores, sempre les grans novetats sobre les millors tecnologies, possibles... sempre l'ombra de les decisions preses sota la fascinació de la tecnologia més costosa i complicada possible, sovint inapropiada, en lloc del rigor de l'aplicació dels coneixements científics. Per no parlar de l'absència total del principi de precaució, principi que avui hauria d'estar implícit en qualsevol model, industrial, tecnològic, mèdic.

Però no, malgrat l'evident avanç científic i tècnic de les societats actuals, la miopia o la cèssió front els interessos econòmics, o el possibilisme de curt termini dominen sovint la presa de decisions..

Hi ha decisió més absurda que la de la posta en funcionament d'una central nuclear o la de la perllongació de la seva vida, anomenada útil?. Perllongar la vida d'un simple aparell de bullir aigua per produir electricitat que hipoteca la salut, la seguretat i el futur de moltes generacions no és precisament un exercici de rigor. És tan fàcil oblidar que qualsevol central en el seu funcionament produeix la disseminació en el medi de substàncies radioactives de les que no hi has dosi sense efecte? Tan ràpid oblidar la lliçó de Txernòbil? Les conseqüències dramàtiques pel medi, econòmiques i gravíssimes per a la salut de moltes generacions?

Per no parlar de la utilització de transgènics, dels que ja tenim unes quantes certes del seu impacte en el medi. També incertes, és cert; però l'absoluta evidència dels enormes beneficis econòmics que estan generant per determinades

corporacions, -molt poques- i dels efectes devastadors per moltes societats; amenaces per la salut potser, però també d'altres tipus amb la substitució dels seus conreus més tradicionals i el monopoli de les llavors en mans de grans corporacions.

O tornar a parlar del nou intent, ja periòdic i recurrent, de la nova proposta del Pla de Residus Municipals, que en lloc de gestionar-los pretén destruir recursos transformant-los en substàncies molt més tòxiques? L'estudi de COPs es la comprovació, una vegada més de les conseqüències de disseminar en el medi aquestes substàncies.

Més enllà de les consideracions específiques, l'anàlisi global dels diferents aspectes ens fan veure que tots tenen elements en comú:

1.-Tots tenen efectes a baixes dosis, efectes sovint subtils, diferits en el temps, dels que és difícil establir la relació causa-efecte.

2. Tots impliquen la dispersió en el medi de substàncies tòxiques o material genètic, abans inexistents, que perduraran i es transmetran a les properes generacions – contaminant el present i el futur-

3. Hipotequen la salut, la qualitat de vida i la seguretat de les societats actuals

4 Es disseminen en el medi a vegades sense conèixer completament el seu risc, a vegades coneixent-lo però ignorant-lo.

5. Tenen elevats costos econòmics que de forma directa o indirecta es deriven a la societat

6. Són de fàcil substitució, tots disposen d'alternatives saludables, sostenibles socialment més justes i econòmicament competitives.

Vista l'evidència, quin és doncs el problema? El que es desprèn d'aquesta anàlisi, és una profunda crisi, la crisi d'un model obsolet, antiquat, malversador i enormement perillós.; les inevitables conseqüències pràctiques de seguir molts camins equivocats.

Així com de l'actual crisi econòmica hauria de sortir un nou model econòmic mundial, de la creixent crisi ambiental i de salut hauria de sortir un nou model. Sobretot ara, que tenim ja prous elements per entendre la profunda interrelació entre la tecnologia que utilitzem, la salut humana i el medi ambient, del qual formem part i depenem, per molt tecnificades que estiguin les nostres societats.

Farem del principi de precaució una pràctica habitual?

Farem de l'accés a la informació i participació pública en la presa de decisions en temes tan rellevants com és la nostra Salut i la del medi un dret que practicarem de forma habitual?

Utilitzarem el coneixement científic com la base de la presa de decisions?

O seguim bullint aigua amb centrals nuclears?

DEU MOTIUS PER SER ANTINUCLEAR

https://colabora2.greenpeace.es/yosoyantinuclear/decalogo_cat.php

1. L'energia nuclear és molt perillosa

La tragèdia de Txernòbil ha demostrat la capacitat que té aquesta font d'energia per causar danys i generar catàstrofes.

2. L'energia nuclear és la més bruta

Les centrals nuclears **generen residus radioactius, que continuen sent perillosos durant desenes de milers d'anys**, i la gestió, el tractament o l'eliminació dels quals són qüestions encara no resoltes.

3. L'energia nuclear és la que menys ocupació genera

Per unitat d'energia produïda. **Menys que qualsevol energia renovable.** Segons dades de Comissions Obreres, publicades en un informe de febrer de 2008.

4. La nuclear és una energia molt cara

Necessita subsidis estatals considerables (que paguem tots...) i continus per poder existir. Un exemple:

el cost de la gestió dels residus radioactius a Espanya, segons els

càlculs de l'Empresa Nacional de Residus Radioactius (ENRESA), serà de més de 13.000 milions d'euros només fins a 2070

5. L'energia nuclear no és necessària

Els casos d'Alemanya i Suècia permeten comprovar que, **si hi ha voluntat política, és possible abandonar l'energia nuclear** al mateix temps que es redueixen les emissions de CO2 en compliment del Protocol de Kioto.

6. L'energia nuclear no és la solució al canvi climàtic

Mai podrà ser una solució econòmicament viable i eficient per reduir les emissions de CO2 en la lluita contra el canvi climàtic. De fet, l'energia nuclear **està exclosa dels mecanismes financers del Protocol de Kioto.**

7. L'energia nuclear no genera independència energètica

Espanya importa el 100% de l'urani que s'empra com a combustible en les seves centrals nuclears, per la qual cosa en aquest aspecte depenem totalment de l'estranger.

08. L'energia nuclear també s'acaba

Les reserves d'urani-235 (el combustible dels reactors nuclears) serviran **només per a unes poques dècades més**.

9. L'energia nuclear no té el suport social

Les enquestes d'opinió mostren que **la immensa majoria de la ciutadania espanyola rebutja** aquesta forma de produir electricitat.

10. L'energia nuclear és incompatible amb un model energètic sostenible

No compleix cap de les seves premisses: no és econòmicament eficient, ni socialment justa, ni mediambientalment acceptable

Abandonar l'energia nuclear és exclusivament una qüestió de voluntat política, ja que no hi ha cap problema tècnic, energètic o econòmic que ho impedeixi i, a més, és el més desitjable des del punt de vista de la seguretat i de la protecció del medi ambient i la salut.

Mentiras atómicas

La propaganda se impone al análisis en el debate sobre la energía nuclear

Argumentos sesgados se usan a favor y en contra del cierre de centrales

RAFAEL MÉNDEZ EL PAIS 19/06/2009

Supongamos que el debate sobre la política migratoria estuviera basado en premisas falsas. Que unos dijeran que los

españoles emigran en masa a la vendimia a Francia y otros que los inmigrantes suponen el 40% de la población. Es una exageración, pero algo de eso ocurre con el debate nuclear.

Supongamos que el debate sobre la política migratoria estuviera basado en premisas falsas. Que unos dijeran que los españoles emigran en masa a la vendimia a Francia y otros que los inmigrantes suponen el 40% de la población. Es una exageración, pero algo de eso ocurre con el debate nuclear. Partidarios y detractores de esta energía han sembrado de trampas cualquier discusión sobre el asunto. Al calor del cierre de la nuclear de Garoña, en Burgos, es fácil escuchar que España es deficitario y que depende de la electricidad nuclear de Francia, o que todas las centrales se pueden sustituir por molinos de viento sin pagar más.

El ex ministro socialista de Industria Juan Manuel Eguiagaray lamenta que los planteamientos sean a menudo tan superficiales: "El debate debería plantearse con más rigor que el actual, donde la gente coge los argumentos como le interesa en vez de plantearlo en términos más abiertos. Tiene que haber un debate abierto y serio, no a base de propaganda. El tema energético es de tal magnitud que no se puede reducir a Garoña ni convertirlo en verdes sí y verdes no".

"Estoy dispuesto a debatir lo que sea, pero con argumentos sólidos, que no me digan que España depende de la electricidad nuclear de Francia", declaró hace una semana el presidente de Red Eléctrica y ex ministro socialista, Luis Atienza.

Desde el lado ecologista también hay voces que llaman a elevar el nivel, como Ladislao Martínez: "Esto debería discutirse desde los datos constatados.

Hay una falta de rigor y frivolidad que afecta al mundo nuclear pero también al sector antinuclear. Se ha dicho que en el mundo no se está alargando la vida de las nucleares cuando sí hay esa tendencia. Se puede estar en desacuerdo, pero no se puede negar". Estas son algunas de las falacias del debate nuclear.

- España importa nuclear de Francia. El lugar común por antonomasia, un mito grabado a fuego en el imaginario colectivo. El penúltimo en utilizarlo -seguro que en este instante hay alguien repicándolo- fue el portavoz popular en el Senado, Pío García-Escudero. En su pregunta a Zapatero sobre Garoña, el pasado 9 de junio afirmó: "No tiene sentido que estemos importando energía de Francia, cuyo origen es nuclear en un 78%, y que la energía que estamos comprando se esté produciendo en una central nuclear que está a menos de 100 kilómetros de los Pirineos".

La realidad es que desde 2004 España es un país exportador de electricidad. Aunque entra algo desde Francia (2.862 gigavatios hora en 2008), sale más del doble hacia Portugal y Marruecos (a través de dos cables submarinos). Y ese saldo exportador (de 11.221 gigavatios hora el año pasado) no hace más que crecer. En 2008 fue el doble que el año anterior.

La potencia instalada en España es de 94.978 megavatios, cuando la punta máxima de demanda jamás alcanzada es de 45.450. Esto implica que si se pusieran en marcha todas las centrales -carbón, gas, nuclear, eólica, solar, hidroeléctricas...- que existen sobraría la mitad de la producción. Esto es un ejercicio teórico, ya que nunca están los embalses al 100% ni los molinos y los huertos solares funcionan al unísono, pero da idea de la situación.

El Operador del Mercado Ibérico de Electricidad reconoce que hay "un excedente de oferta", principalmente por la proliferación de centrales de gas de

ciclo combinado. La primera abrió en 2002 y ya hay 21.519 megavatios instalados, tres veces más que la potencia nuclear.

Así que, repitamos: España exporta electricidad. Los datos, que se pueden consultar en la *web* de Red Eléctrica, desmontan el que durante tiempo ha sido uno de los mayores argumentos a favor de la prórroga de Garoña. Antes que Garía-Escudero lo esgrimieron Felipe González -últimamente se le escucha menos esta idea- o la ministra Cristina Garmendia. Por eso José Luis Rodríguez Zapatero justificó que España "exporta tres veces más electricidad" que la que produce Garoña.

- Cerrar Garoña subiría la luz. El sector nuclear ha lanzado la idea de que si se cierra Garoña la luz subiría alrededor del 10%. La idea no tiene padre reconocido -salvo "fuentes del sector"- pero ha calado y retumba por el dial. Cada kilovatio que produce Garoña lo cobra al precio de la tecnología más cara que esté funcionando en ese momento.

Red Eléctrica calcula cuánta electricidad va a necesitar cada media hora. Las eléctricas ofertan y primero entran al sistema las más baratas, como la nuclear y la hidráulica. Las renovables entran siempre por ley y finalmente se completa con gas o con carbón, cuyo precio depende de los mercados internacionales. Al final cada una de las plantas en marcha cobra el precio más alto. Garoña cobra al precio del gas natural. Si se cerrara, sería sustituida por una central de gas, así que el precio de la luz apenas se movería.

- Se pueden cerrar todas las nucleares. El cierre de Garoña ha levantado las pasiones de los más antinucleares, que piden el cierre de todas las centrales. La Fundación Ideas, del PSOE, pide clausurarlas todas cuando cumplan 40 años. Ese cierre actualmente es inviable. La nuclear supone un 18% de la electricidad y el resto de centrales son mucho más grandes que Garoña.

La próxima en cumplir 40 años será Almaraz (Cáceres), cuyos dos reactores cumplirán los 40 años entre 2021 y 2023. Pero Almaraz suma 1.860 megavatios de potencia, cuatro veces más que Garoña, y ha pedido aumentar su potencia en 120 megavatios con una mejora de diseño. Quizá en 2021 sea posible sustituirlas. La tecnología a veces da saltos sorprendentes. Hoy no.

- La moratoria que impide construir nucleares. A Zapatero en Cuatro le pusieron un vídeo en el que Felipe González defendía la prórroga de Garoña. Zapatero sonrió: "Me parece respetable. Este es un tema controvertido. Es verdad que cuando él llegó al Gobierno hizo una moratoria nuclear e incluso paró varias centrales que estaban en marcha. Nunca se ven las cosas igual cuando se está en el Gobierno que fuera".

Cuando el PSOE llegó al poder, en 1982, se encontró un ambicioso programa nuclear que amenazaba con quebrar a las eléctricas, "que se habían embarcado en planes de inversión ruinosos" recuerda Eguiagaray. El Gobierno dictó una moratoria nuclear. "No fue por razones ideológicas sino económicas. Fue por los excesos anteriores que pusieron a la empresa energética al borde de la ruina y la catástrofe", explica Eguiagaray, que culminó la negociación con las eléctricas.

El pacto fue que éstas no construirían Valdecaballeros, Lemóniz ni Trillo II y a cambio comenzaron a recibir en 1995 compensaciones mil millonarias que aún se pagan en el recibo de la luz. "Fue un plan de rescate, no de cierre", explica el ex ministro.

Desde 1997, con la liberalización eléctrica, cualquiera puede construir una nuclear. Y, sin embargo, ninguna empresa ha presentado ningún proyecto. Una cosa es prolongar la vida de una central amortizada. Y otra muy distinta, mucho más arriesgada, es construir una nueva.

- Hay un renacer nuclear en el mundo. El Foro Nuclear alude con frecuencia al renacer nuclear mundial. En realidad hay muchas más palabras que grúas. El Reino Unido anunció que quería nuevas nucleares pero sólo con financiación privada y el plan no avanza. Italia, EE UU, Argelia, Marruecos... tienen planes. Sin embargo, en el mundo hay 35 nucleares en construcción pero 19 de ellas están en China, India y Rusia, con inversiones públicas.

En el mundo libre, Finlandia era el ejemplo. El país nórdico, modelo en educación y bienestar, acordó con Francia en diciembre de 2003 la construcción de una central de tercera generación. La empresa pública francesa Areva ponía la tecnología y construiría una réplica en su territorio. Finlandia pagaría 3.000 millones de euros a cambio de que la central estuviese construida en cuatro años, según recuerda en un artículo para el Instituto Elcano Marcel Coderch, vicepresidente de la Comisión Mercado de las Telecomunicaciones y partidario del cierre nuclear.

La central sigue en obras, ha duplicado sus costes y sus plazos de construcción, ha enzarzado a las empresas implicadas en pleitos millonarios y, lo más importante, ha puesto en guardia al sector energético y ha arruinado buena parte del trabajo de escaparate de la industria nuclear.

Lo que sí está ocurriendo en muchos países es la prolongación de la vida de las centrales. Estados Unidos ya ha dado permiso a 41 centrales para operar hasta que cumplan 60 años. A eso aspira la industria nuclear española.

- El kilovatio eólico es tan barato como el nuclear. El coste de cada energía tiene mil variables. Cuando se dice que la nuclear es muy barata no se suele incluir el coste de tratar los residuos nucleares, radiactivos durante miles de años, y para el que ningún país tiene una solución. Pero de ahí a decir que las renovables son

ya tan baratas hay un escalón. Zapatero afirmó que al consumidor le cuesta igual un kilovatio nuclear y otro eólico.

El megavatio hora eólico -España es la primera potencia mundial- tiene una prima de entre 28 y 38 euros. Esto la hace competitiva cuando el precio del gas está por las nubes. En el primer semestre del año pasado, con el petróleo y el gas disparado, la eólica funcionó la mitad del tiempo sin primas, según la Asociación Empresarial Eólica, la patronal del sector. Aún así, los molinos recibieron 1.180 millones en primas el año pasado para producir el 11% de la electricidad. Puede parecer mucho, pero fue una buena inversión. La eólica permitió que España dejara de comprar combustibles fósiles por 1.200 millones. Además, genera miles de empleos, I+D y exporta más que el vino.

- La nuclear impide el desarrollo de las renovables. Un sector antinuclear sostiene que mantener las nucleares bloquea el progreso de las energías limpias. Zapatero afirmó que en ocasiones España ha tenido que desconectar molinos porque las nucleares no se pueden graduar y bajar de potencia. En realidad, las nucleares y las renovables chocan principalmente en lo simbólico, en lo que suponen como apuesta política.

Lo que sí ocurrió una madrugada de un domingo de noviembre es que, en pleno huracán, Red Eléctrica mandó desconectar un 37% de los molinos porque no cabían en la red. A esa hora de la madrugada, con las fábricas calladas y la gente decente en la cama, la demanda no era suficiente. Antes había ocurrido en momentos puntuales pero nunca a ese nivel.

El problema irá a más conforme aumente la potencia eólica. Pero a la vez, las renovables necesitan potencia de refuerzo lista para funcionar por si un día de mucho calor -con un anticiclón y sin viento- no funcionan. Las nucleares

funcionan 24 horas al día. Con matices, porque luego paran meses enteros, como Vandellòs II, que está en obras desde marzo.

- Cerrar una nuclear sería insólito. El líder de la oposición, Mariano Rajoy, afirmó que cerrar Garoña sería "disparatado". Escuchándole, parece que clausurar una nuclear sea algo insólito. Y sin embargo, Rajoy era vicepresidente del Gobierno en 2002, cuando el Ejecutivo decidió el cierre de Zorita, en Guadalajara. Aznar, Ana Palacio o José Folgado, que hoy defienden esta energía, no pestañearon al pactar con el PSOE el cierre y hacer que lo ejecutara el Consejo de Seguridad Nuclear. Europa ha cerrado 31 reactores desde 1988, dos de ellos en España, que en 1989 también apagó Vandellòs I tras un incendio.

Así pues hay argumentos a favor y en contra del cierre de la planta burgalesa de Garoña y de la energía nuclear. Debatamos.

<http://www.somloquesembrem.org>

http://www.somloquesembrem.org/img_editor/file/propostadellei.pdf

MANIFESTACIÓ
DEMOCRÀCIA,
SALUT
I BONS
ALIMENTS

28 DE
JUNY
12.00H

PL. CATALUNYA (BCN)
PL. CATALUNYA «PARLAMENT

SALVEM LA
INICIATIVA
LEGISLATIVA
POPULAR SOBRE
TRANSGÈNICS

CIU, PP i PSC units per aturar el procés de participació democràtica sobre conreus agrícoles amb manipulació genètica

Catalunya ocupa el segon lloc en la producció de **conreus transgènics** a Europa. Les plantes transgèniques d'ús agrícola són **propietat** d'un grapat de gegantines corporacions agroindustrials, **contaminen** els conreus, acaben amb les varietats pròpies del país i fan inviable l'agricultura ecològica. Nombrosos estudis científics adverteixen dels seus seriosos **riscos per a la salut**. El blat de moro Mon 810, propietat de Monsanto i **prohibit** a França, Alemanya, Àustria, Suïssa, Grècia, Hongria i Romania, es continua promocionant a les nostres terres.

Davant d'aquesta situació, **emparant-se en l'Estatut d'Autonomia i seguint els passos establerts legalment**, la plataforma Som lo que Sembrem va presentar al Parlament de Catalunya una **proposició de llei** per demanar la **prohibició dels conreus transgènics** d'ús agrícola, l'**etiquetatge** exhaustiu dels aliments produïts amb organismes genèticament manipulats, una **moratòria** al desenvolupament de transgènics i la **investigació independent** dels seus efectes sanitaris i ambientals.

En un procés participatiu de gran abast, **més de 105.000 ciutadanes i ciutadans de tot Catalunya van donar suport a la Iniciativa Legislativa Popular**.

Ara, les cúpules de **CIU, PP i PSC han respost a la voluntat popular presentant esmenes a la totalitat** de la proposició en un intent de vetar el debat parlamentari sobre conreus i aliments transgènics. Això suposa un menyspreu cap als ciutadans i cap als 60 municipis, 4 comarques i molts simpatitzants i càrrecs locals d'aquests partits favorables a la Iniciativa.

En lloc de posar-se del costat de l'Europa democràtica, dels països i les regions que protegeixen els seus ciutadans i defensen el seu patrimoni agrícola i ambiental, **CIU, PP i PSC s'alineen amb grans multinacionals amb un llarg historial de pràctiques nocives** i de cerca de beneficis privats per sobre de qualsevol altra consideració.

La societat catalana té dret a un treball parlamentari sobre les implicacions dels conreus i els aliments transgènics per a la salut, el medi ambient i la sobirania alimentària de les generacions presents i futures.

Per ètica democràtica i sentit comú, demanem la retirada de les esmenes a la totalitat i la llibertat de vot per als parlamentaris d'aquestes formacions.

SOM
LO QUE
SEMBREM

INICIATIVA
LEGISLATIVA
POPULAR PER A
UNA CATALUNYA
LLIURE DE
TRANSGÈNICS

Més informació: www.somloquesembrem.org

El PSC vota con CiU y el PP para tumbar la iniciativa popular contra los transgénicos. **BERTRAN CAZORLA - Barcelona -**

El PAIS 03/07/2009

De nada sirvieron las 105.896 firmas de apoyo, 69.043 de ellas validadas por la Junta Electoral: la iniciativa legislativa popular (ILP) que pretendía prohibir el cultivo de transgénicos en Cataluña no superó ayer su primer trámite en el Parlament.

De nada sirvieron las 105.896 firmas de apoyo, 69.043 de ellas validadas por la Junta Electoral: la iniciativa legislativa popular (ILP) que pretendía prohibir el cultivo de transgénicos en Cataluña no superó ayer su primer trámite en el Parlament. Quedó enterrada porque el Partit dels Socialistes (PSC), Convergència i Unió (CiU) y el Partido Popular (PP) unieron sus votos contra el proyecto. "Nos decepciona que no estemos al lado de la Europa que frena los transgénicos", proclamó Alexis Inglada, un payés de 31 años, en nombre de los promotores de la ILP en la tribuna de oradores, ante el consejero de Agricultura, el socialista Joaquim Llena.

Junto a Llena escuchaban los consejeros ecosocialistas Francesc Baltasar y Joan Saura. De hecho, tanto Iniciativa (ICV) como Esquerra Republicana (ERC) defendieron, contra sus socios socialistas en el Gobierno, la tramitación parlamentaria de la ILP. "Lo que nos interesa, más allá de la prohibición, es que la sociedad catalana debata la cuestión" de la producción y el consumo de organismos genéticamente modificados, apuntó el republicano Carmel Mòdol.

Precisamente ese carpetazo al debate, y no el rechazo a su propuesta de declarar Cataluña "libre de transgénicos", prohibir su cultivo y etiquetar cualquier producto derivado de organismos modificados, incluso la carne de animales alimentados con ellos, fue lo que más indignó a los miembros de la plataforma Som lo que Sembrem, impulsora de la iniciativa. "De antisistema, nada. Hemos usado con entusiasmo las reglas del juego que nos han dado", subrayó Inglada en la Cámara.

Los compañeros que le escuchaban la abandonaron al grito de "visca la terra, mori el mal govern!", prestado de los segadors de 1640. A las puertas del edificio, junto a un centenar de manifestantes que increparon a los políticos, Josep Pàmies añadía: "Se quejan de la desafección, pero hoy muchos jóvenes se marcharán de aquí preguntándose para qué sirve votar". De hecho, el movimiento había optado antes por actos de desobediencia civil.

Cataluña lidera, con Aragón, la producción de maíz Bt, el único organismo modificado cuyo cultivo se permite en la Unión Europea. En casi la mitad de las hectáreas catalanas dedicadas al maíz -22.447 de 42.272- crece esta planta, que es capaz de resistir a una plaga que afecta especialmente a los cultivos del valle del Ebro, gracias a una modificación patentada por la multinacional Monsanto. Cataluña es, pues, líder en España, y España concentra el 75% de la producción de maíz Bt en la UE. Otros países de la Unión, como Austria, Grecia y Hungría, han prohibido esta variante porque dudan de su inocuidad. El último que lo hizo, en abril pasado, fue Alemania. El PSC, CiU y el PP alegaron ayer, para rechazar la ILP, que Cataluña no tiene competencias para poder desmarcarse de forma similar de

la directiva europea que autoriza este cultivo. El Gobierno vasco opina de otra forma. Como Canarias y Asturias, Euskadi ya se declaró hace dos años 'libre de transgénicos'. En abril, el Ejecutivo de Vitoria llenó esta proclama de contenido legal: aprobó un decreto que, con la excusa de regular la coexistencia entre cultivos convencionales y modificados, pone tantas condiciones a los agricultores que quieren cultivar maíz Bt, que supone 'una prohibición de facto', según ese

Gobierno. En Cataluña, la redacción de un decreto similar quedó abortada en 2005, cuando un borrador que elaboraba el Departamento de Agricultura enfrentó a ICV y el PSC. No existe, pues, una norma que establezca, por ejemplo, qué indemnizaciones deben pagar los agricultores que plantan maíz Bt en sus campos si esta planta contamina los cultivos convencionales adyacentes.

Los antitransgénicos recordaron casos como el de Juli Bergé, un payés que perdió su cosecha ecológica porque resultó contaminada por el maíz Bt de los campos vecinos. Así que 'los payeses que quieren cultivar maíz ecológico no pueden hacerlo', aseguró Inglada, mientras el tripartito, favorable a los transgénicos, se oponía a su prohibición apelando a la 'libertad de los agricultores para decidir qué sembrar'. Tampoco existirá en Cataluña la denominación protegida 'libre de organismos modificados' como pedía la ILP. Actualmente, la UE sólo obliga a

etiquetar los productos que contienen más del 1% de ingredientes transgénicos, pero países como Alemania han creado sellos parecidos al que reclamaban los promotores de la ILP fallida. Ayer señalaron que seguirán tratando de lograr una mayoría favorable a sus tesis. Por si viene otro julio

DECLARACIÓ PER LA RETIRADA DE LA PROPOSTA DE PROGRAMA METROPOLITÀ DE GESTIÓ DE RESIDUS MUNICIPALS (PMGRM) 2009-2016

www.noincineradorabcn.blogspot.com

No a la incineració dels residus si a la reducció, reutilització i reciclatge!

Aquest Programa de gestió dels residus que proposa l'Entitat Metropolitana és inacceptable ja que reflecteix una política insostenible ambientalment, sanitàriament, socialment i econòmicament. Considerem que aquest nou PMGRM suposa un nou pas enrere en la gestió dels residus de l'Àrea Metropolitana, ja que renuncia a aplicar un model que es basi en la reducció i recuperació dels residus amb l'excusa que es recull selectivament poc i malament, i donada la dificultat de trobar nous forats d'activitats extractives per omplir-los de residus amb l'excusa de fer "restauració paisatgística" mitjançant abocadors. Aquest PMGRM suposa perdre de nou una oportunitat de posar en pràctica una política de gestió dels residus amb veritables criteris de sostenibilitat, ja que no només no resol els greus problemes ambientals, socials i econòmics que comporta la poca recuperació de residus metropolitans (de només el 21% l'any 2007) sinó que els agreujarà.

El rebutgem per 10 raons:

1. La incineració es la prioritat del nou programa ja que preveu:
- La construcció d'una nova incineradora de 450.000 tn/any de capacitat i

- Adequar la capacitat de la Incineradora de Sant Adrià a 300.000tn/any
- Destinació de residus dels ecoparcs a cremar en cimiteres.

2. No planteja mesures ni compromisos eficaços per reduir els residus

3. Al 2016 assolir els objectius de recuperació del 48%. La Generalitat el preveu al 2012

4. Renuncia a prioritzar la recollida selectiva en origen de qualitat, malgrat el fracàs del model actual dels ecoparcs (solament es recicla el 21% dels residus) i no contempla mesures sancionadores pels municipis que no despleguen la recollida selectiva de qualitat

5. Posa tot l'èmfasi i les inversions en els tractaments dels residus que no provenen de la recollida selectiva mitjançant tractaments de final de canonada (incineració i abocadors) aprofundint els conflictes socials i ambientals de forts impactes al medi i la salut

6. Que les incineradores no fan desaparèixer les deixalles, només les transformen en gasos, cendres i escòries molt més tòxics que els residus originaris omplint els abocadors i dispersant pel medi ambient (a l'aire, el sòl i l'aigua) una gran diversitat de contaminants

extremadament perillosos per la salut de les persones i tots els éssers vius: dioxines, furans, PCBs, metalls pesants (plom, cadmi ...), nanopartícules (PM 0,1) i d'altres. Les cendres volants i les escòries sòlides que produeixen les incineradores representen un 30% de les emissions.

7. Agreujament de la contaminació atmosfèrica i el canvi climàtic, incrementarà les afeccions a la salut pública en zones ja prou contaminades. La nova incineradora i la crema en cimiteres estaran en la zona declarada d'Especial Protecció de l'Ambient Atmosfèric.

8. La ciutadania no hem decidit assumir aquest risc ja que no s'ha realitzat cap procés de participació i de codecisió ciutadanes.

9. Cremar residus suposa destruir recursos i desincentiva la reducció i recuperació dels residus i la participació ciutadana, la incineradora necessita un flux constant amb grau de poder calorífic important (paper, plàstics, etc) per garantir la viabilitat tècnica i econòmica.

10. La incineració és massa cara ja que les inversions són del 77'2% del total, davant de només el 10% d'inversió en plantes de recuperació. Els alts costos te un balanç financer de dèficit d'entre 20 i 40 milions d'€ a l'any, que comportarà un augment injust de la fiscalitat.

El PMGRM és insostenible i injust per la ciutadania i reclamem:

- La retirada d'aquest PMGRM i especialment la construcció de la nova incineradora
- Que s'apliqui el principi de la precaució en quant als riscos pel medi i la salut de les persones
- Que s'aposti per aplicar mesures de reducció de residus per ex. sobre les bosses de plàstic, i la

implantació del sistema de dipòsit i retorn dels envasos (SDDR) com a sistema majoritari

- Que es prioritzi la recollida selectiva en origen i de qualitat: en els objectius i els recursos

- Que es prioritzin les instal·lacions de recuperació dels residus (plantes de compostatge i metanització, triatge,..) amb criteris de descentralització, proximitat, i simplicitat tecnològica

- Que s'apliquin mesures econòmiques dissuasòries als municipis que no redueixin els seus residus i que no arribin als objectius de recuperació dels residus i que obtinguin resultats de baixa qualitat (molts impropis)

- Que es promogui un ampli debat social i de codecisió sobre les mesures preventives i prioritàries que hauria de contenir aquest Pla

El reciclatge del 60% dels residus suposaria un estalvi energètic del 122% en relació a la crema de residus. Aquest estalvi seria l'equivalent a l'energia produïda per 300 incineradores com la de Sant Adrià. Denunciem que l'aprovació inicial d'aquesta proposta de PMGRM al mes de juliol porta a realitzar el període d'exposició pública i recull d'al·legacions al mes d'agost, moment de baixa atenció de l'opinió pública, com a operació per minimitzar l'oposició social a aquesta proposta impopular de Programa de Gestió dels Residus Metropolitans. Àrea Metropolitana de Barcelona, juny de 2009

INCINERACIÓ DE RESIDUS, MEDI AMBIENT I SALUT HUMANA OPINIÓ D'UN GRUP DE PROFESSIONALS DE LA SALUT.

1. La incineració de residus és defensada per algunes persones, institucions i grups d'opinió argumentant la seva capacitat de produir energia a partir de la combustió (valorització energètica), de fet, però, la incineració transforma els residus en gasos, aigües contaminades, cendres (partícules en suspensió) i escòries; aquests productes resultants són més tòxics que els residus originals, és a dir, la incineració no "elimina" els residus sinó que els concentra.

La denominació més pertinent hauria de ser "planta d'incineració amb recuperació parcial d'energia", considerant el baix rendiment establert a la Directiva Marc de Residus, comparable al d'una planta tèrmica de carbó. No sembla doncs ambientalment correcte considerar aquesta energia com a "font renovable".

2. Els productes o residus resultants de la incineració es poden dispersar pel medi: l'aire, el sòl i l'aigua i, a través d'aquest medi, arribar als aliments i les persones. Les cendres dels filtres s'han de dur a abocadors de residus

peril·losos. La normativa vigent permet la utilització de les escòries en la fabricació de ciment o en obra pública, malgrat que no es controlen les dioxines, furans i altres Compostos Orgànics Persistents (COPs). La incineració també genera aigües contaminades dels sistema de rentat de la depuració de gasos que cal tractar.

3. Aquests productes resultants de la incineració contenen: partícules en suspensió, moltes d'elles de mida molt petita (ultrafines) que passen fàcilment als pulmons i allà s'absorbeixen a la sang, entre aquestes partícules cal destacar els metalls pesants, compostos orgànics volàtils, dioxines i furans, diòxids de sofre, monòxid i diòxid de carboni i altres compostos transportats per aquestes partícules. Molts d'aquests productes són tòxics, i tenen efectes cancerígens i teratògens, inclús a baixes concentracions, per causa de la bioacumulació.

Tot i que les noves incineradores incorporen millores tecnològiques en els sistemes de

retenció de partícules i contaminants, cal tenir present que, independentment de la tecnologia adoptada (de graelles, de llit fluïditzant, de tambor rotatori,...) es produeixen inevitablement diversos milers de substàncies contaminants; d'aquestes solament el 10-20% són conegudes. La seva formació depèn, entre d'altres, del material que es destina a la combustió, de la temperatura registrada i de la mescla totalment casual de les substàncies en els forns. Des d'aquest punt de vista els residus municipals poden ser els més perillosos per l'extrema heterogeneïtat que els caracteritza.

4. Aquests riscos per la salut i el medi es poden reduir però no es poden "eliminar" del tot. Els dispositius de control de la contaminació de tots els processos d'incineració, capturen i concentren els contaminants però no els "eliminen" i així, encara que no hi haguessin incidents en aquests dispositius, els contaminants són transferits a altres medis. Encara que s'utilitzi la millor tecnologia de filtratge i depuració sabem que hi poden haver ruptures i accidents, i més a mesura que la instal·lació es va envellint. Hi ha antecedents suficients que han comportat abocaments greus de contaminants a l'atmosfera. Per altra banda, la gestió dels residus tòxics que es produeixen és complexa i també pot ser font de dispersió de la contaminació al medi i les persones.

5. Existeix una contradicció entre el desenvolupament del *Pla per la millora de la qualitat de l'aire a la Regió Metropolitana de Barcelona* (una àrea d'actuació de 40 municipis amb 73 mesures) que té per objectiu la reducció de la contaminació atmosfèrica, sobretot de partícules i d'òxids de nitrogen presents en concentracions per sobre dels nivells fixats per les directives de la Unió Europea, i la proposta d'augmentar la quantitat de residus municipals destinats a incineració que fa el "*Programa Metropolità de Gestió de Residus Municipals 2009-2016*" (PMGRM). Aquest Programa vol augmentar la incineració dels residus actuals generats d'un 13% (incineradora de Sant Adrià) a un 45% (nou incinerador de 450.000 tm/any) la qual cosa implicaria un important augment de les partícules i contaminants en suspensió a l'atmosfera.

Manifestem la nostra preocupació per la voluntat manifestada per la proposta del Pla de Residus de cremar residus també a les grans fàbriques productores de ciment existents a la zona metropolitana (Montcada i Reixac; Sant Feliu de Llobregat; Sant Vicenç dels Horts i Vallcarca).

6. Actualment existeix una ampla experiència amb altres models de gestió de residus municipals que disminueixen significativament els riscos per la salut i el medi i són més

sostenibles: la minimització en origen (d'envasos, bosses de plàstic, etc.), la reutilització, la classificació en origen, la recollida selectiva, el reciclatge de qualitat, el compostatge i la recuperació energètica mitjançant digestió anaeròbica de la matèria orgànica. Aquest model redueix les necessitats de matèries primeres, estalvia energia, minimitza els efectes sobre el clima, els efectes negatius sobre la salut i el medi, no té els elevats costos d'inversió i manteniment de la incineració i per contra crea molts més llocs de treball. Això sí, no és el camí "fàcil" de les solucions de final de canonada, sinó que demana impulsar amb decisió aquesta nova cultura a tota la població i superar les dificultats.

7. Pensem que la incineració no ha de coexistir ni ser complementària amb els models preventius. Si invertim elevades quantitats en plantes incineradores caldrà amortitzar-les i cremar residus en la seva màxima capacitat. El PMGRM proposa incinerar 750.000 tn/any, a més d'utilitzar residus "preparats" en els ecoparcs com a combustible en les cimiteres. L'any 2008 en aquesta àrea

Josep Martí-Valls. Doctor en medicina. Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris. (CAPS)

Carme Valls Llobet. Metgessa. Presidenta del Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris. (CAPS)

metropolitana es van generar 1.633.284 tm de residus municipals (1,42 kg/hab/dia), se'n van recollir selectivament 542.734 tm, la resta es va tractar als ecoparcs, es va cremar o es va portar a abocadors. Es va recollir selectivament (no reciclar) el 45% del vidre, el 21,8% del paper, l'11% dels envasos i el 25% de brossa orgànica. Multiplicar per tres el volum de residus incinerats resulta del tot contradictori amb la estratègia de seguir avançant en el model de reduir, reutilitzar i reciclar.

8. Com a professionals de la salut, compromesos amb els principis de la promoció i la prevenció de la salut, volem manifestar la nostra preocupació per la nostra estratègia de incineració dels residus, ja que sempre suposa la emissió a l'atmosfera de substàncies tòxiques. Igualment ens manifestem a favor d'un enfocament preventiu que posi tot l'esforç polític i social en la reducció, la reutilització i el reciclatge, més saludables i més sostenibles socialment i econòmicament.

Barcelona, juliol de 2009.

Helena Fusté. Biòloga. Medi Ambient. Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris. (CAPS)

Joan Benach. Doctor en Salut Pública (Johns Hopkins). Professor Titular de la UPF.

Eduard Rodríguez-Farré. Doctor en Medicina. Professor d'Investigació a d'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Barcelona IIBB-CSIC. Cap del Grup de Neurotoxicologia Ambiental de CIBERESP.

Miquel Porta. Doctor en Medicina. Epidemiòleg. Cap de la Unitat d'Epidemiologia Clínica del IMIM i Catedràtic de Medicina Preventiva i Salut Pública de la UAB

Manolis Kogevinas. Doctor en Medicina. Co-director del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (CREAL) i Catedràtic de Medicina Preventiva Universitat de Creta.

Francesc Macià. Epidemiòleg. Cap de la Unitat de Prevenció i Registre de Càncer. Hospital del Mar.

Ferran Morell. Doctor en Medicina. Cap de servei de Pneumologia de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron

Ferran Morell. Doctor en Medicina. Cap de servei de Pneumologia de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron

Andreu Segura. Doctor en Medicina. Epidemiòleg. Professor Associat de Salut Pública del la UPF

Salvador Moncada. Doctor en salut pública. Institut Sindical de Treball, Ambient i Salut (ISTAS).

Africa Raventós Canet. Pediatra, CAP La Rambla, Sant Feliu de Llobregat

Rafael Abad Rigola. Dr medicina de família i comunitària, CAP La Rambla , Sant Feliu de Llobregat.

Per saber-ne més

1.The Health Effects of Waste Incinerators. Report of the British Society for Ecological Medicine. Desember 2005. Es pot llegir a la Web del CAPS: www.caps.cat/mediambient

2.Population Health and Waste Management. Scientific data and policy options. Report of a WHO Workshop. Rome, Italy, 29-30 march 2007. Es pot llegir a la Web del CAPS abans citada.

3.Incineratori, salute pubblica e interessi economici. Il pensiero di un gruppo de medici. Epidemiologia and Preventione 2008;32(1):8-11. Es pot llegir a la Web del CAPS abans citada.

NOTICIES DIVERSES

Estudi sobre la distribució de les concentracions sèriques de Compostos Orgànics Persistents (COPs) en una mostra representativa de la població de Catalunya

El passat dia 30 de juny es va presentar per part de l'equip de recerca de d'Institut Municipal d'Investigacions Mèdiques (IMIM-UAB) que lidera el Dr. Miquel Porta, els resultats de l'esmentat estudi,

que es d'una rellevància extrema per saber mes en el camp de la contaminació i la salut.

Es el primer estudi que es realitza sobre concentracions corporals de COPs en una mostra representativa de la població de Catalunya,

comparable només a altres estudis fets a Alemanya i EEUU.

El principal objectiu es mostrar la magnitud i la distribució de les concentracions corporals de 19 COPs, segons diverses variables sociodemogràfiques. Disposem així, segons els autors, d'una visió o "fotografia" dels nivells de contaminació per COPs de la població, contribuint així a l'anàlisi i

coneixement de la magnitud i les conseqüències d'aquesta contaminació, vies d'exposició i entrada a l'organisme (fonamentalment alimentaria) i poder avaluar l'efectivitat de les polítiques de prevenció.

Com a resultats s'ha trobat que el nombre mínim de COPs detectats en una persona es de tres compostos, en un 62% de la població se'n detecten mes de 10.

La mitjana de COPs detectats a la població ha estat de 11 (sobre 19). A major edat mes concentracions (bioacumulació) les dones mes concentracions, els obesos mes concentracions i les persones de classes socials menys benestants i menors nivells educatius, mes concentracions.

En definitiva, com diuen els autors, la contaminació per COPs és una problemàtica socioecològica i sanitària inherent als nostres models d'economia, cultura i societat, així com als nostres hàbits individuals i col·lectius (agricultura, consum, residus, transport) la distribució poblacional dels COPs és conseqüència de les polítiques públiques i privades que promovem o acceptem

L'estudi complert es pot consultar a la Web del CAPS (www.caps.cat)

El passat 1 de juliol es va presentar a la casa Golferichs amb la realització d'una taula rodona sobre diferents reptes mediambientals, on Ricard Riol, president de la PTP, va parlar sobre el túnel d'Horta i la defensa de Collserola; Miquel Vallmitjana, de Som lo que sembrem, sobre la Iniciativa legislativa Popular per una Catalunya lliure de transgènics, Víctor Mitjans, de CEPA, sobre la possibilitat d'obrir una nova

incineradora i Miguel Muñoz, de Tanquem les Nuclears, sobre el renaixement de l'energia nuclear.

Aquest llibre és conseqüència de la trobada del 4t Fòrum Veïnal Barcelonès, en què el moviment veïnal de Barcelona va debatre sobre ecologia urbana juntament amb diferents entitats i persones del moviment ecologista i social de la ciutat.

Hi ha un article del Pep Martí que esta a la nostra web [La salut dels ciutadans de Barcelona i els condicionants ambientals](#)